

Arbejde, som man maa vente vil vare langt ind i en uoverskuelig Fremtid. Den socialistiske Stat skulde være det nye Grundlag for den Frigørelse for Arbejderne, som man tilsigter.

Vi kan imidlertid være enige om, at Arbejdernes Vilkaar ikke altid er gode. Det at være Arbejder i en Bedrift, hvor man ved, at man kun har fra Dag til Dag og maa udføre et bestemt Stykke Arbejde uden Udsigt til nogen større Fremgang, uden Udsigt til at komme op i Ledernes Række, kan ikke være tilfredsstillende. Det kan først og fremmest ikke være det for den Del af Arbejderne, der er nogen virkelig Fremdrift i, og det svækker naturligvis den Drivkraft, Fliden, der skaber Lyst og Glæde til Arbejdet. Paa den ene Side staar Storindustrien — det er jo særlig Storindustrien, den ærede Ordfører for Forslagsstillerne har talt om i Dag, der er ikke talt saa meget om de mindre Bedrifter, og jeg er for saa vidt enig med den ærede Ordfører, at det er Storindustrien, det først og fremmest drejer sig om — Pengene, Storkapitalen, som vi kalder den, med sine Hjælpere, med al den tekniske Dygtighed, som betinger Driftsledelsen, og paa den anden Side staar de mange Arbejdere. De er blevet et saa stort Tal, at de ogsaa har faaet en betydelig Magt.

Jeg vil for øvrigt gerne sige, at det er ikke let at afgøre, hvem der har den største Magt. Til Tider kan vi andre, der staar udenfor, i alt Fald ikke se, hvem der er de stærkeste. Det er maaske nærmest Arbejderne, der nu er ved at blive de stærkeste. Disse to Hære, kan man godt kalde dem, staar nu overfor hinanden, og de staar i en stadig tilbagevendende Kamp. Det er Krige, der ikke er blodige, men derfor ikke mindre bitre end de Krige, der føres mellem Nationerne. Følgelig er de af det onde. Man kunde fristes til at sige, at saa længe vi ikke har mægtet at afskaffe de indre Krige, kan man vel heller ikke vente at naa saa vidt, at man skal kunne afskaffe Krigene mellem Nationerne. Men selvfølgelig vil alle, der interesserer sig for de sociale Forhold i Samfundet, være med til at finde Veje, ad hvilke Modsetningen mellem Arbejdere og Arbejdsgivere kan mildnes, idet man stræber hen til at faa et vist Fællesskab mellem de to Parter. Det har man ogsaa forsøgt paa mange Maader. Man har forsøgt det ved Akkordarbejde, ved Tantiemesystemer, ved Sparesystemer, Opmuntringspræmie o. s. v., og alt det maa man jo se paa med Velvillie.

Jeg har ikke haft Lejlighed til at sætte mig stærkt ind i dette Spørgsmaal, men

jeg har med stor Interesse i Rigsdagstidende læst, hvad det ærede Medlem Hr. Borgbjerg sagde i 1924 — det staar Sp. 888 — om sin Tilslutning; det ærede Medlem sagde to Gange, at han ikke var nogen principiel Modstander af Tanken om Udbyttedeling, ikke saadan nogen varm Tilhænger, men dog ikke nogen principiel Modstander. Det ærede Medlem erklærede, at han var beredt til at gaa ind i en Forhandling om et praktisk gennemførligt Lovforslag. Det var altsaa Synspunktet fra en Arbejderførsers Side. Det er muligt, at man ikke indenfor Arbejdsgiverne ser nær saa lyst paa det. Ved et Møde i November 1919, hvor 700 Repræsentanter for Storindustrien var til Stede, udtalte den daværende Formand for Industriraadet, Alexander Foss, at Udbyttedeling var en nærliggende Tanke. Jeg kunde naturligvis have ønsket, at det havde været de 700 Repræsentanter for Storindustrien, der var kommet med en Tilslutning til denne Udtalelse, men det var det ikke.

Jeg giver naturligvis den højtærede Indenrigsminister Ret i, at man ikke kan vente, at Storindustrien skal møde op lige med det samme og give sin Tilslutning til den Tanke. De praktiske Forsøg, der er gjort herhjemme, er for flere Forsøgs Vedkommende faldet udmærket godt ud; men vi maa vel huske paa, at de Folk, der har sat disse Forsøg i Scene, netop har haft stor Interesse for denne Side af Arbejderspørgsmaalet. Og det har ikke alene været Folk, der har haft Interesse for Sagen, men man kan vel nok paa Forhaand gaa ud fra, at der der har været bedre Arbejdsforhold end sædvanligt. Det er jo ikke saa faa Forsøg, der er gjort. Jeg skal ikke her komme ind paa at nævne de enkelte; de fleste af dem er jo vel bekendte. Men jeg vil dog gerne sige en lille Smule om dem.

Jeg tror, man kan sige, at de Virksomheder, hvor Forsøgene er faldet godt ud, er dem, hvor man — for øvrigt i Analogi med Lovforslaget her — har ladet det Udbytte, der skulde tilfalde Arbejderne, blive indestaaende som Arbejderaktier. Der er jo ogsaa Forsøg, som ikke er faldet saa godt ud. Maa jeg nævne et enkelt. Fællesforeningen af Danmarks Brugforeninger havde fra 1904 til 1909 et Udbyttensystem. Det blev ophævet med en Motivering, som ikke er uden Interesse. Formanden motiverede Ophævelsen med, at det ideelle ikke var opnaaet, og han føjede for øvrigt til, at Fællesforeninger i andre Lande havde bebrejdet Fællesforeningen af Danmarks Brugforeninger, at den opretholdt et Sy-